

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0005/2008

8.1.2008

RAPORT

Euroopa teadusruum: uued perspektiivid
(2007/2187(INI))

Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

Raportöör: Umberto Guidoni

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	13
SISETURU- JA TARBIJAKAITSEKOMISJONI ARVAMUS	19
REGIONAALARENGUKOMISJONI ARVAMUS	23
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	27

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa teadusruumi uute perspektiivide kohta (2007/2187(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 4. aprilli 2007. aasta rohelist raamatut pealkirjaga „Euroopa teadusruum: uued perspektiivid” (KOM(2007)0161);
 - võttes arvesse komisjoni eelnimetatud rohelisele raamatule lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SEK(2007)0412);
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsust nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013)¹;
 - võttes arvesse nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsust nr 2006/973/EÜ², mis käsitleb seitsmenda raamprogrammi rakendamise eriprogrammi „Inimesed”;
 - võttes arvesse oma 24. mai 2007. aasta resolutsiooni teadmiste rakendamise kohta praktikas: Euroopa laiapõhjaline innovatsioonistrateegia³;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni ning regionaalarengukomisjoni arvamusi (A6-0005/2008),
- A. arvestades, et Euroopa Ülemkogu võttis 23.–24. märtsil 2000. aastal Lissabonis vastu otsuse luua Euroopa teadusruum (ERA);
- B. arvestades, et Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumisel lepi kokku eesmärgis suurendada teadus- ja arendustegevusele tehtavaid kogukulutusi 2010. aastaks 3%-ni Euroopa Liidu SKTst (millest kaks kolmandikku peaks tulema erasektorist);
- C. arvestades, et seitsmes raamprogramm on mõeldud Euroopa teadusruumi loomise toetamiseks;
- D. arvestades, et Euroopa teadusruumi loomisega peaks kaasnema Euroopa kõrgharidusruumi ning Euroopa innovatsiooniruumi loomine, millega komplekteeritakse nn teadmiste kolmnurga kolm poolt;
- E. arvestades, et Euroopa teadusruum hõlmab kolme peamist aspekti: teadusuuringute siseturgu, kus nii teadlased, tehnoloogia kui ka teadmus võivad vabalt liikuda, riiklike ja piirkondlike teadusuuringute, programmide ja poliitika tõhusat koordineerimist ELi

¹ ELT L 412, 30.12.2006, lk 1.

² ELT L 54, 22.2.2007, lk 91.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0212.

tasandil ning algatuste rakendamist ja rahastamist ELi tasandil;

- F. arvestades, et ELi teadusuuringud vajavad täiendavaid jõupingutusi igas mõõtnes, eelkõige koordineerimises: inimesed, infrastruktuur, organisatsioonid, rahastamine, teadmiste jagamine ja ülemaailmne koostöö, et ületada teadusuuringute killustatus Euroopa Liidus ja kasutada ära ELi teadusuuringute potentsiaal;
- G. arvestades, et töövõimalused ja töötingimused ei ole sellised, mis julgustaksid noori mehi ja naisi teadussektorisse sisenema, mis tähendab, et väärtuslikud inimressursid lähevad asjatult kaotsi;
- H. arvestades, et teadus- ja arendustegevuse rahastamine ELis on ikka veel kaugel maas Lissaboni eesmärgist moodustada 3% SKTst;
- I. arvestades, et Euroopa teadusruumi loomisest on vaja laiemat vaatepilti, mis hõlmaks kõiki asjaomaseid sidusrühmi;
- J. arvestades, et naiste esindatus enamikus teadusvaldkondades ning inseneritöös ja juhtivatel ametikohtadel on ikka veel vähene;
- K. arvestades, et ELi erasektori panus teadus- ja arendustegevusse on otseste konkurentide omast maha jäänud,

Teadlaste ühtse tööturu rajamine

1. tervitaks teaduskarjääri ühist määratlust ning teadlaste tööhõive ja teadusuuringute üleeuroopalise infosüsteemi rajamist ning usub, et see aitaks ELil teadusuuringutes kõrgeimale tasemele jõuda;
2. avaldab kahetsust, et andmed teadus- ja arendustegevuseks tehtud kulutuste kohta näitavad, et ELi keskmine näitaja on vaid 1,84% SKTst, samas kui USAs on vastav näitaja 2,68% ja Jaapanis 3,18%, ning et vastavad kulutused varieeruvad 0,39%st Rumeenias ja 0,4%st Küprosel 3,86%ni Rootsis; rõhutab, et oluline on tõsta nii keskmist kulutuste taset kui ka suurendada kulutusi mõnedes liikmesriikides; rõhutab erinevate teadus- ja arendustegevuse suundade parema üle liidu koondamise olulisust, eeskätt selleks, et hõlbustada digitaalmajandusele üleminekut; on seisukohal, et Lissaboni strateegias nõutud teaduspõhise majanduse saavutamiseks vajalike tingimuste loomisel on see põhjaneva tähtsusega;
3. nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja piirkonnad kavandaksid füüsiliste ja inimressursside arendamise strateegiaid teadus- ja uuendustegevuses, näiteks teadusuuringute infrastruktuuri parandamine ja kättesaadavaks muutmine, teadlaste liikuvuse suurendamine suurema rahalise toetuse abil, kohaliku tasandi algatused, millega püütakse teadlasi ligi meelitada, juriidiliste, halduslike ja keeleliste tõkete kõrvaldamine, töötajate vahetus ning juurdepääsu tagamine kõigile, eelkõige naistele ja noorteadlastele;
4. toetab jõuliselt teadlaste värbamisel Euroopa teadlaste hartat ja tegevusjuhendit kui Euroopa teadusruumi teadlaste jaoks ligitõmbavuse suurendamise vahendeid; kutsub komisjoni üles tegema teatavaks harta ja tegevusjuhendi rakendamise määra

liikmesriikides;

5. rõhutab vajadust luua ja kehtestada ühtsed Euroopa karjäärivõimalused teadusuuringute valdkonnas ning juurutada integreeritud infosüsteem vabade töökohtade ja koolituslepingute kohta teadusuuringute sektoris Euroopas; usub, et hädavajalik on luua teadustöötajate jaoks ühtne tööturg;
6. rõhutab, kui tähtis on teha värbamis- ja edutamisprotseduurid teadustöötajatele täiesti avatuks ja läbipaistvaks; kutsub liikmesriike üles tagama naiste ja meeste vahelist paremat tasakaalu värbamise ja edendamisega tegelevate organites;
7. avaldab kahetsust, et teadus- ja arendustegevuse investeeringute Atlandi-ülene väljavool suureneb endiselt; rõhutab pädevate Euroopa teadlaste edasise väljavoolu vältimise olulisust; nõuab asjakohaste meetmete võtmist, et teadlasi ELis hoida ja ELi tagasi tuua, eelkõige laiade karjäärivõimaluste ja ligitõmbavate töötingimuste tagamisega nii meestele kui naistele;
8. kiidab heaks plaani suurendada teadlaste geograafilist liikuvust, samuti sektoritevahelist liikuvust (st ülikoolide ja uurimisasutuste vahel, akadeemiliste asutuste ja ärimaailma vahel) kui teadmiste jagamise ja tehnoloogia siirde saavutamise vahendit; kutsub selleks komisjoni ja liikmesriike üles rikastama kõrghariduse teise astme ja doktorikraadiõppe õppekava, tõhustades teadusuuringute ühist järelevalvet eri riikides, ja kaaluma doktorikraadi järgsete Euroopa stipendiumide ja koolituskavade kasutuselevõttu, mis rajanevad väga edukal Erasmuse programmil;
9. rõhutab, et hästi toimiv siseturg on oluline Euroopa teadusruumi edukaks arenguks ning et eriti oluline on teadlaste vaba liikumine; väljendab kahetsust, et teadlaste liikuvus on ELis ikka veel takistatud; nõuab meetmeid, mis parandaksid teadlaste vaba liikumist, eriti üleminekuperioodi kõigi allesjäänud piirangute kõrvaldamist töötajate vabale liikumisele ning ELi teadustöö infrastruktuuri parandamist; toetab Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi loomist;
10. on seisukohal, et teadlaste juurdepääsu ELile ei tohiks takistada olemasolevad riiklikud tõkked, nagu omandatud sotsiaalsete õiguste ebapiisav tunnustamine ja kaasaskantavus, ebasoodsad maksud ja raskused perekondade ümberpaigutamisel; nõuab tungivalt, et liikmesriigid kavandaksid oma avalik-õiguslikku tööhõivet käsitlevad riiklikud õigusaktid selliselt, et liikmesriikidest ja kolmandatest riikidest pärit teadlastel on võrreldavad töötingimused ning neid ei takistata teadustööle asumast;
11. tuletab meelde, et üks teadlaste suurema liikuvuse saavutamise viis võiks olla teadusuuringute vautšeri loomine, mida võiksid kasutada teistest liikmesriikidest pärit teadlased ning vastuvõtavad teadusasutused ja ülikoolid ning mis teeb seega kättesaadavaks rahalised lisavahendid tegeliku teadustöö jaoks, mis välisriikide teadlasi ligi tõmbab; on seisukohal, et see mitte üksnes ei suurendaks teadusasutuste ja ülikoolide huvi teistest liikmesriikidest pärit teadlaste vastuvõtmise vastu ning tõmbaks ligi kõige andekamaid teadlasi, vaid aitaks ka kaasa tippkeskuste arendamisele, võimaldades kõige ligitõmbavamatel uurimisprogrammidel ja teadusasutustel koondada rohkem teadlasi ning parandada nende majanduslikku olukorda; on seisukohal, et nimetatud lisatoetus teadlaste

liikuvusele peaks olema liikuvuse praeguste rahastamiskavade täiendus ning et vahendeid võiks eraldada seitsmenda raamprogrammi programmide „Koostöö” ja „Suutlikkus”;

12. osutab vajadusele toetada eelkõige noori teadlasi, et tagada, et nad saavad toetusi edasi ka ELi-siseselt töökohta vahetades;
13. usub, et teadustöö tegijate vaba liikumist Euroopa teadusruumis käsitlevat ühenduse reguleerivat raamistikku tuleks tugevdada, et hõlbustada viisade ja töölubade väljastamist kolmandate riikide kodanikele;
14. peab vajalikuks konkreetsete meetmete kehtestamist naiste suurema osalemise edendamiseks kõikides teadustegevustes eesmärgiga suurendada märkimisväärselt naiste osakaalu teadlaskonna hulgas;
15. usub, et tõsiasi, et noorem põlvkond on vähem huvitatud teadus- ja tehnoloogiaalase hariduse omandamisest, on tihedalt seotud erasektori ja akadeemilise sfääri vahelise koostöö puudumisega; kutsub liikmesriike ja komisjoni seetõttu üles suurendama jõupingutusi nende kahe sektori vahelise koostöö raamistike edendamiseks;
16. nõuab tungivalt kogemuste vahetamist liikmesriikide vahel, et töötada välja ühtne lähenemisviis, mis soodustaks puuetega inimeste osalust ühenduse rahastatavates teadusuuringutes ning teadustööd alustavate ja teaduskarjääri tegevate puuetega inimeste osakaalu suurendamist;
17. on seisukohal, et ametiasutused, teadusasutused ja ettevõtted peaksid edendama töö- ja eraelu ühitamise meetmeid;
18. kutsub komisjoni üles uurima võimalusi, kuidas täppis- ja loodusteaduste õpetamist ELis kõikidel tasanditel parandada; mõistab hukka inimressursside nappuse mitmete liikmesriikide teadus- ja arendustegevuses, mille põhjuseks võib olla noorte üha väiksem huvi täppis- ja loodusteaduste süvendatud õppimise ning teadlasekarjääri vastu; teeb seepärast ettepaneku algatuste käivitamiseks, mis tutvustavad koolilastele laboratoorseid ja väliuuringuid; teeb lisaks ettepaneku edendada vaatlust ja katsetamist kasutavaid aktiivseid ja uurimuslikke õpetamismeetodeid, luua teadlaste-professorite vahetusprogrammid, ning julgustab kohalikke ja piirkondlikke asutusi toetama uuenduslikke koolitusmeetodeid; on seisukohal, et kiired arengud teaduses tekitavad tavakodanike ning teadus- ja tehnoloogiaalaste uuringute vahelise lõhe tekkimise ohu; on seisukohal, et on vaja edendada ja toetada teadlaste ning kogu ühiskonna vahelist dialoogi ning et sellest tulenevalt peaksid teadlased tegema oma teadusuuringute tulemused kõigile arusaadavaks ja kõigile kättesaadavaks;
19. on seisukohal, et teadlaste sotsiaalseid tingimusi tuleks parandada nende partneritele tööhõivevõimaluste loomisega ning nende lastele hoiu- ja koolitusvõimaluste otsimisel toetuse pakkumisega;

Maailmatasemel teadustöö infrastruktuuride väljaarendamine

20. tervitab edusamme, mida tehti teadusuuringute infrastruktuuride väljakujundamisel tänu Euroopa teadustöö infrastruktuuride strateegia foorumi (ESFRI) tegevuskava vastuvõtmisele; usub siiski, et tuleks hoolitseda selle eest, et lisaks ESFRI määratletud infrastruktuuridele kaasataks ka liikmesriikides arendatavad uued võimalused ja infrastruktuurid;
21. nõuab tungivalt, et uusi üleeuroopalisi teadusuuringute infrastruktuure rahastataks vaid juhul, kui puuduvad samaväärsed riiklikud infrastruktuurid, mis annavad teistest liikmesriikidest pärit teadlastele sarnaseid juurdepääsuvõimalusi;
22. rõhutab teadusorganisatsioonide rolli ja tähtsust Euroopa teadusmaastikul kõrvuti ülikoolide ja teadusuuringute rahastamise asutustega; kutsub komisjoni üles, et ta määraks koos piirkondlike asutustega kindlaks koostöö ulatuse Euroopa riikliku tasandi asutuste, ülikoolide ja teadusorganisatsioonidega, enne kui lepitakse kokku ühises poliitikas ja rakenduskavas;
23. kutsub komisjoni üles, et ta teeks ettepaneku õigusliku raamistiku kohta, mis lihtsustaks erinevate uute ühenduse teadusorganisatsioonide ja -infrastruktuuride loomist ja toimimist, ning kaaluks olemasolevate Euroopa institutsioonide ja kokkulepete kaasamist, näiteks Euroopa Tuumauuringute Organisatsioon (CERN), Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) ja Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkulepe (EFDA), ehkki tuleks vältida valitsustevahelisi lepinguid, mida üldiselt selliste organisatsioonide loomiseks kasutatakse;
24. soovib ühtlasi, et organid sellistest riikidest, kus teadussektor ei ole nii dünaamiline, kuid kus on asjakohane teaduspotsiaal, tuleks täielikult kaasata üleeuroopalise teadusuuringute infrastruktuuri ülesehitamise protsessi;
25. on seisukohal, et pikaajalise toimimise ja jätkuva arengu tagamiseks tuleks suurte teadusuuringute infrastruktuuride tunnustamises arvestada uurimis- ja arendustegevust, infotehnoloogiat ja tegevuse rahastamist;
26. tunnistab, et Euroopa Tehnoloogiainstituut (ETI) on ELi teadusuuringute infrastruktuuri tugevdamisel oluline tegur;
27. kutsub komisjoni üles toetama teadusorganisatsioone, ülikoole ja teadusuuringute rahastamise asutusi nii nende tugevdamisel kui ka Euroopa teadusruumi ülesehitamiseks vajalike vahendite ühendamisel; eesmärk on saavutada tähtsamates teadusvaldkondades ülemaailmne juhtpositsioon;

Teadusasutuste tugevdamine

28. tunnistab Euroopa teadusruumi piirkondliku mõõtme tähtsust ja on seisukohal, et piirkondlike klasterite arendamine on kriitilise massi saavutamise oluline vahend, mille abil ühendatakse ülikoolid, teadusasutused ja tööstus ning luuakse Euroopa tippkeskused; usub, et teaduspotsiaali („Research Potential”) programmi ja teadmistepõhiste piirkondade („Regions of knowledge”) programmi ning struktuurifonde, mis edendavad piirkondade teadusuuringute ja innovatsiooni potentsiaali, tuleks pidada oluliseks panuseks seitsmenda raamprogrammi eesmärkide täitmisesse;

29. rõhutab riiklike ja piirkondlike kontaktpunktide tähtsust raamprogrammide tulemuste tugevdamisel ja nõuab nende poolt süvendatumat koostööd;
30. kutsub komisjoni üles looma kõrgetasemelise riikide esindatusega Euroopa foorum, kuhu kuuluvad ka riiklikud teadusnõukogud, kelle ülesandeks on tähtsamate üleeuroopaliste teadusuuringutega seotud algatuste kindlaksmääramine, väljaarendamine ja toetamine, ning tehnilise ja teadusliku läbivaatamise ühine süsteem, mis võimaldab Euroopa programmide tulemusi paremini ära kasutada; usub, et oleks kasulik viia sisse usaldusväärne teadmuse ja analüüsi-, kontrolli- ja sertifitseerimismeetodite valideerimise süsteem ning ühendada ELi tippkeskused võrguks;
31. kutsub komisjoni üles kindlustama, et tippkeskuste võrgustikud ja veebipõhised teadusringkonnad on täielikult üksteist täiendavad, kirjeldades nende eesmärke, tegevuseeskirju ja rahastamiskorda;
32. kutsub komisjoni üles veelgi edendama riigihankeid teadus- ja arendustegevuse toetamiseks ELi tasandil avaliku sektori vahendite ja ressursside järjekindlama kasutamisega;
33. tervitab algatust koostada avalik-õiguslike teadusasutuste ja ülikoolide intellektuaalomandi kasutamise Euroopa harta, mille kohta Euroopa Liidu Nõukogu tegi otsuse 25. juunil 2007, tingimusel et see viib kasutatavate eeskirjadeni, kus võetakse eelkõige arvesse vajadust teaduslike teadmiste täpsustamise ja siirde järele;
34. juhib tähelepanu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) kui teadusasutuste rollile; usub, et on vajalik tugevdada VKEde osalust teadus- ja arendustegevuse projektides ELi tasandil kooskõlas eesmärgiga eraldada kõnealustele ettevõtetele vähemalt 15% seitsmenda raamprogrammi eelarvest;
35. on seisukohal, et tugev teadustöö peab olema tihedalt seotud innovatsiooniga, ja usub seepärast, et tuleks kavandada konkreetset sammu täielikult integreeritud Euroopa teadus- ja innovatsiooniruumi loomiseks;

Teadmiste jagamine

36. usub, et investeringud infrastruktuuri, funktsionaalsusse ja elektrooniliste ristviidete algatustesse on võimaldanud suurt edasiminekut teadusliku teabe levitamisel ja kasutamisel ning et humanitaar- ja täppisteaduste andmetele avatud juurdepääsu käsitlev Berliini deklaratsioon on näide sellest, kuidas Internet on avanud uute mudelitega katsetamise võimalused; rõhutab, et on tähtis austada autorite valikuvabadust ja intellektuaalomandi õigusi ning tagada kvaliteedialaste eksperdihinnangute jätkumine ja retsenseeritud tööde usaldusväärne ja turvaline säilitamine, ning julgustab sidusrühmi tegema katseprojektide kaudu koostööd alternatiivsete mudelite, näiteks avatud juurdepääsu väljaarendamine, mõju ja elujõulisuse hindamisel;
37. nõustub komisjoni propageeritava „avatud innovatsiooni” mõistega, mille kohaselt avalikust ja erasektorist saavad täieulatuslikud partnerid, kes jagavad teadmisi, tingimusel et töötatakse välja tasakaalustatud ja õiglane süsteem teaduslikele tulemustele avatud juurdepääsu ja selliste tulemuste kasutamise vahel erasektori poolt (õiglane teadmiste

jagamine); usub, et tuleks ametlikult tunnustada eeskirja ausa ja õiglase rahalise hüvitise kohta avalike teadmiste kasutamise puhul tööstuse poolt;

38. on kindlalt veendunud, et praegu intellektuaalomandi õiguste valdkonnas valitsev õiguslik kindlusetus ja kulukus soodustavad Euroopa teadusuuringute alaste jõupingutuste killustumist; nõuab seepärast tungivalt, et komisjon viiks läbi selliste erinevate õigusaktide mõju hindamise, mida saab kasutada Euroopa teadusruumi siseses teadmussiirdes esinevate tõkete vähendamiseks; märgib, et nõuetekohaselt registreeritud leiutised võivad olla oluline teadmiste allikas ning et intellektuaalomandi õiguste kaitset käsitlevad õigusaktid, sealhulgas ELi patendiõigus, ei tohi takistada teadmiste jagamist; rõhutab, kui ülimalt tähtis on luua ühenduse patent ning kvaliteetne, kulusäästlik, innovatsioonisõbralik kohtusüsteem Euroopa patentide jaoks, mis austab Euroopa Ühenduste Kohtu pädevust; võtab teadmiseks komisjoni teatise Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa patendisüsteemi edendamise kohta (KOM(2007)0165); märgib, et selle tulemuseks olev õiguslik raamistik pakub eraettevõtjatele rohkem stiimuleid osalemiseks teadustöös ja tugevdab ELi novaatorite positsiooni rahvusvahelisel areenil;
39. kutsub komisjoni üles looma koostöös liikmesriikidega Euroopa foorum, mille kaudu on võimalik koordineerida kodanikuühiskonna osalust teaduse, teadusuuringute ja tehnoloogia alases arutelus Euroopa ja riiklikul tasandil;
40. on seisukohal, et Euroopa teadusruumi kontekstis tuleks teadusuuringute ühiskeskuste võimalusi ära kasutada kui sõltumatuid ja neutraalseid kõrgetasemelisi teaduslikke ja tehnilisi struktuure, mis jagavad ühiseid teadmisi ELi institutsioonidele ning toetavad otsuste langetamist tähtsaimates küsimustes (näiteks elukvaliteet, toiduohutus, keskkond, tarbijakaitse);
41. usub, et arvestades teadusuuringute ühiskeskuste uuenenud missiooni, mis toetab ja ergutab nende tegevust, ning keskendudes nende struktuurist tuleneva kasu optimeerimisele, võiksid need keskused noorte teadlaste koolituse ja liikuvuse osas pakkuda tõeliselt euroopalikke võimalusi;

Uurimisprogrammide ja prioriteetide optimeerimine

42. peab õigeks rakendada põhimõtet, et riiklikud programmid avatakse vastastikku osalejatele teistest liikmesriikidest, kuna see oleks samm olemasolevaid riiklikke programme puudutava teabe vahetamise suunas ning ergutaks rahvusvahelisi hindamiskomisjone riikide teadusuuringuid hindama;
43. märgib, et paljud liikmesriigid – eriti need, kelle teadus- ja arendustegevuse struktuurid on vähem arenenud – kardavad ELi-sisest ajude väljavoolu; nõuab meetmete võtmist selle tõkestamiseks, nii et erinevate riikide teaduspoliitika muutuks konkureerimise asemel teineteist täiendavaks, eeskätt selleks, et edendada vahendite koordineerimist ning hoida ära nende dubleerimist ja hajutamist;
44. peab oluliseks uurida nn muutuva geomeetria mehhanismi pakutavaid võimalusi kui sobivat viisi arendada vajalikku paindlikkust temaatiliste programmide elluviimisel;
45. rõhutab vajadust parandada teadusuuringute rahastamise vastastikust täiendavust ELi ja liikmesriikide vahel;

46. usub, et riiklike teadusprogrammide ja nende rahastamise avamine kõikidele liikmesriikide teadlastele peaks alguse saama eelkõige alusuuringute valdkonnast ehk nn eesliiniteadusest;
47. täheldab, et kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud peaksid olema kaasatud teadussõbraliku raamistiku loomisse ning panustama märkimisväärselt Euroopa teadusruumi elluviimisse ning et seda tuleks teha ühenduse rahastamisprogrammide, näiteks seitsmenda raamprogrammi kaudu, kuid et arvestatavat edu võib saavutada ka kokkulepitud programmide abil, mida rahastatakse struktuurifondidest; on eelkõige seisukohal, et teadusalaselt nõrgemate piirkondade teadus- ja arendustegevuse potentsiaali tuleb viivitamata edendada struktuurifondide ja seitsmenda raamprogrammi vahendite ning ka riiklike ja piirkondlike investeringute kombineeritud kasutamise abil, et tegelda muu hulgas tõhusalt kohalike vajadustega ühiskonna huvidest lähtuvates teadusuuringutes;
48. märgib, et Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamine ei ole võimalik ilma erasektori teadustegevuses osalemist oluliselt suurendamata; kutsub komisjoni üles võtma meetmeid, et luua erasektorile paremad stiimulid investeringute tegemiseks ja teadustöös osalemiseks; toetab seisukohta, et vaja on arendada Euroopa juhtrolli tehnoloogiamahukatel turgudel, mida toetaks tugev intellektuaalomandi õiguste kaitse; on seisukohal, et seetõttu on oluline avaliku ja erasektori partnerluse laiendamine hästitoimivatel turgudel;
49. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid rakenduskavades määratletud riiklike ja piirkondlike teadusuuringute optimaalse rahastamise ning heade tavade tõhusa vahetamise ja koostöö piirkondade vahel; võtab teadmiseks, et häid tavasid, mis ühes piirkonnas on tõhusad, ei saa ilma muudatusteta ükskõik millisesse teise piirkonda üle kanda; nõuab seepärast tungivalt eriomast hindamist piirkonna tasandil, mis peab põhinema usaldusväärsel, läbipaistvatel ja üldiselt tunnustatud näitajatel;
50. rõhutab kõikide Euroopa piirkondade teaduspotentsiaali avamise kui Euroopa teadusuuringute konkurentsivõime tõstmise vahendi tähtsust;
51. on seisukohal, et tuleb võtta meetmeid koostöö vormide ja vahendite kaasajastamiseks ning nende kohandamiseks Euroopa teadusruumi eesmärkidele; soovitab edasi arendada selliseid algatusi nagu Euroopa koostöövõrgustik teadus- ja tehnoloogiauuringute vallas (COST) ning turule orienteeritud, tööstusliku teadus- ja arendustegevuse üleeuroopaline võrgustik (EUREKA);
52. tunnustab rolli, mida tippkeskuste võrgustikud mängivad Euroopa teadusruumi loomisel kestva integreerimise kaudu, vältides nõnda teadusuuringute alaste jõupingutuste killustumist, ja kutsub komisjoni üles jätkama edukate võrgustike toetamist, et saavutada kõnealune eesmärk;
53. rõhutab, et sihtotstarbeline teadus- ja arenduskoostöö võib anda Euroopale võimalusi juhtida olulist ülemaailmset teadus- ja arendustegevust; nõuab seega tungivalt, et riiklikud ja piirkondlikud teadussüsteemid ühendataks võrgustikega Euroopas ja väljaspool Euroopat, tagades samas sidususe Euroopa jaoks oluliste riiklike ja piirkondlike uurimisprogrammide ning prioriteetide vahel, nagu eeskätt Euroopa Innovatsiooni ja

Tehnoloogiainstituut; kutsub komisjoni sellega seoses üles tunnustama ruumiliste ja regionaalteaduste tähtsust territoriaalse ühtekuuluvuse jaoks, võttes eelkõige arvesse Euroopa ruumilise planeerimise vaatlusvõrgustiku 2013 (European Spatial Planning Observation Network 2013) programmi; usub, et territoriaalset koostööd tuleks arendada, et saavutada kriitiline mass ja valmistuda rahvusvahelistumiseks; kutsub seetõttu liikmesriike üles kõrvaldama piiriüleseid administratiivseid takistusi, mis takistavad koostööd teadmusasutuste vahel; soovib heade riiklike tavade võrdlemiseks kasutada avatud koordineerimise meetodit;

54. on seisukohal, et prioriteetide seadmisele riikliku rahastamise strateegiliste otsuste küsimuses tuleb läheneda avaramalt ning et Euroopa tehnoloogiaplatvormid ja ühised tehnoloogiaalgatused muu hulgas saaksid kasu riiklike asutuste ja eraettevõtjate jõulisemast kaasamisest, nagu ülikoolid, teadusorganisatsioonid ja VKEd, et välja töötada pikaajalised strateegiad; rõhutab vajadust suurendada investeringuid teadus- ja arendustegevusse ning edendada uuendustegevust Euroopas; viitab kõnealuses kontekstis ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes vastu võetud ELi territoriaalse kava ja Lissaboni eesmärkide ühitamisele, kuna mõlemad on konkurentsivõime tagamise eeltingimused; rõhutab vajadust ühitada Euroopa teadusruumi ülalt-alla lähenemisviisi regionaalpoliitika alt-üles lähenemisviisiga; rõhutab teadusalgatuste ja -programmide, nagu Euroopa tehnoloogiaplatvormid ja ERA-NET programm, koordineerimise parandamise tähtsust;
55. on seisukohal, et tööprogrammide väljatöötamisel tuleks arvesse võtta ettenägelikkust ja strateegilisi kavasad, mille on töötanud välja teadusringkond, ning nõuab ettepanekute tegemist seitsmenda raamprogrammi kohta;

Avanemine maailmale: rahvusvaheline teadus- ja tehnoloogiaalane koostöö

56. on seisukohal, et teadus- ja arendustegevuse alane koostöö võib aidata kaasa konkreetsete aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele, ning peab seepärast oluliseks viia ELi teadusalase koostöö poliitika kooskõlla ELi välispoliitika ja arenguabiprogrammidega;
57. kutsub komisjoni üles tugevdama teaduskoostööd, et kindlustada dialoogi, rahu, julgeolekut ning majanduslikku ja sotsiaalset arengut; usub, et selline koostöö annab ELile rohkem võimalusi lahendada ülimalt olulisi küsimusi, nagu piirkondlik säästev areng, tervishoid, toiduainetega kindlustatus ja kliimamuutus;
58. kutsub komisjoni üles algatama, rakendama ja toetama meetmeid arengumaadest pärit teadlaste osavõtu taseme parandamiseks rahvusvahelistes teaduslikes ning teadus- ja arendustegevuse alastes koostööprojektides ning edendama juurdepääsu olemasolevale intellektuaalomandile ülemaailmsel tasandil; rõhutab, kui oluline on tõmmata teadlasi ka kolmandatest riikidest Euroopa Liitu, eelkõige Euroopa naaberriikidest, muu hulgas nõukogu 12. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/71/EÜ (kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise erimenetluse kohta)¹ kiirema ülevõtmise abil, võttes igakülgset arvesse teadlaste vajadusi; toetab komisjoni ettepanekut luua sinise kaardi süsteem, mis oleks äärmiselt väärtuslik direktiiviga hõlmamata teadus- ja tehnoloogiavaldkonna inimressursside jaoks;

¹ ELT L 289, 3.11.2005, lk 15.

59. soovib, pidades silmas teadusruumi avamist maailmale, et Euroopa teadusruumis tagataks ELi äärepoolseimate piirkondadele ning ülemeremaade ja -territooriumide eelisseisund, et kasutada ära Euroopa ja tema partnerpiirkondade eeliseid ja rikkusi, integreerides need tippkeskuste võrgustiku raames seostatult teadus- ja tehnoloogiaalasesse koostöösse;

60. on seisukohal, et ELi naaberriike ja ELi geopoliitiliste prioriteetidega rohkem kooskõlas olevaid riike, nagu Vahemere piirkonna ja Ida-Euroopa, Aafrika ja Ladina-Ameerika riigid, tuleks julgustada osalema Euroopa teadusruumis, edendades selleks teadus- ja tehnoloogiaalaseid koostööleppeid; on seisukohal, et ELi geopoliitiliste prioriteetidega rohkem kooskõlas olevaid riike, nagu Vahemere piirkonna riigid, tuleks julgustada osalema laiapõhjalisemas Euroopa teadusruumis, mis võib järk-järgult laiendada oma koordineerimiskavasid, teadmiste jagamise põhimõtteid ja teadlaste liikuvust väljapoole ELi ja selle assotsieerunud riikide rangeid piire;

o

o o

61. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Teadusuuringud, ühiskond ja majanduskasv

Teaduse ja tehnoloogia rolli ühiskonnas on tugevasti mõjutanud seisukoht, mille kohaselt teadus- ja arendustegevus on peamiselt vahend majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks: teadusuuringutel on väärtust ainult siis, kui need edendavad innovatsiooni. Sellisest suhtumisest tulenevalt eelistatakse rakendusuuringuid põhiuuringutele, uute tehnoloogiate arendamist uute teaduslike teooriate väljatöötamisele, lühemat perspektiivi pikaajalisele pühendumisele.

Arutelu on keskendunud peaaegu täielikult teadus- ja uurimistegevuse majanduslikule väärtusele, üha enam on tähelepanu osutatud *intellektuaalomandi õiguste* kaitsele. Viimastel aastatel on intellektuaalomandi õiguste süsteemi osas leidnud aset suured muutused: kaitstud teadmiste valdkondi on laiendatud ja patendiomanikele on antud ulatuslikumad õigused. Patenteeritav valdkond on laienenud, hõlmates ka tarkvara ja andmebaase (mis on seotud geneetika ja geofüüsikaga) ning koguni põhiteadusi (näiteks matemaatika ja bioloogia) ¹.

Kuid selles küsimuses on kaks lahknevat seisukohta. Ühest küljest tagab see leidurite motiveerimise: kui autori majanduslik tulu ei ole kaitstud, on oht, et innovatsioon aeglustub. Teisest küljest võib intellektuaalomandi õiguste kaitse luua soovimatuid takistusi teadmiste edasiandmisel, mis on innovatsiooni väga oluline osa. Patentide ülemäärane laiendamine võib tuua kaasa tehnoloogiliseks innovatsiooniks eraldatud vahendite moonutamise, investeeringute suunamise eraisikule tasuvamatesse valdkondadesse, mitte neisse, millest saaks suuremat kasu kogu ühiskond².

Raportöör usub, et on oluline pöörduda tagasi teadusuuringute peamise ülesande juurde, mis on uute teadmiste loomine³. On vaja ümber hinnata levinud eelarvamus, mille kohaselt nähakse lineaarset seost teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni vahel. Vastastikune

¹ *The increased economic value of IPR's has lead to a significant increment of patents: the number of requests at the European Patent Office increased from 70,000, in 1990, to 129,000 in 2000; the same happened in US where patents increased from 62,000, in 1980, to 90,000, in 1990, and 166,000 on 2001. Also the relative controversies for patents and copyrights increased, at least in the United States.*

² In the Ocse meeting of January 2004, was stated that *the IPR's system should not reduce access to new knowledge. Governments were asked to adopt appropriate measures to guarantee that scientific data from public financed research were made available to everyone*

³ "...universities and the endowed research institutes must furnish both the new scientific knowledge and the trained research workers. These institutions are uniquely qualified by tradition and by their special characteristics to carry on basic research. They are charged with the responsibility of conserving the knowledge accumulated by the past, imparting that knowledge to students, and contributing new knowledge of all kinds. It is chiefly in these institutions that scientists may work in an atmosphere which is relatively free from the adverse pressure of convention, prejudice, or commercial necessity. At their best they provide the scientific worker with a strong sense of solidarity and security, as well as a substantial degree of personal intellectual freedom. All of these factors are of great importance in the development of new knowledge, since much of new knowledge is certain to arouse opposition because of its tendency to challenge current beliefs or practice. Industry is generally inhibited by preconceived goals, by its own clearly defined standards, and by the constant pressure of commercial necessity. Satisfactory progress in basic science seldom occurs under conditions prevailing in the normal industrial laboratory..." (Vannevar Bush, *The Endless Frontier*, 1945).

suhe on muidugi olemas, kuid see on palju keerulisem ning võib olla seotud teadusest täiesti kõrvale jäävate aspektidega. Seepärast tuleb muuta suhtumist, nagu oleks teadusuuringud mingi imerohi majandus- ja sotsiaalprobleemide lahendamiseks.

Teisest küljest ei ole mõeldav ka teadus- ja arendustegevuse jätmine üksnes nn elevandiluu tornis töötavate teadlaste asjaks. Ehkki see ei anna kohest ja nähtavat majanduslikku kasu, on teadus- ja uurimistegevus põhiliseks teguriks *teadmuspõhise ühiskonna* loomisel Euroopas.

On veenvaid tõendeid, et riiklikult rahastatud teadusuuringud toovad märkimisväärset ühiskondlikku kasu. See kasu on aga sageli habras, erisugune, raskesti kirjeldatav ja mõõdetav ning enamasti kaudne. Riiklikult rahastatavaid teadusuuringuid tuleks pidada pigem uute ideede ja meetodite allikaks ning eelkõige vahendiks, mis aitab õpetada inimesi keerulisi probleeme lahendama.

Kahjuks ei ole lihtsaid mudeleid, mille abil kirjeldada riiklikult rahastatavatest teadusuuringutest tulenevat kasu, ning veelgi keerulisem on määrata kindlaks vahendite hulka ja valdkondi, millesse investeerida, ka sellepärast, et riikide ja valdkondade vahel on suured erinevused. Olemasoleva kirjanduse põhjal võib väita, et teadusuuringute, nagu ka paljude teiste valdkondade (näiteks *julgeolek* ja *kaitse*) riiklikku rahastamist ei ole kerge õigustada ainult „*mõõdetava majandusliku kasu*” järgi.

Vajadus teaduse juhtimise järele

ELi valitsused on võtnud vastu ambitsioonika Lissaboni agenda, milles rõhutatakse, et üleminek teadmuspõhisele majandusele on ülimalt tähtis säästva arengu tagamiseks, suurema arvu ja paremate töökohtade loomiseks ning suurema sotsiaalse sidususe saavutamiseks.

Need ambitsioonid ja niisugune tulevikuvision on ülitähtsad, kui Euroopa poliitika peab peegeldama ühiskonna peamisi probleeme. Teadus- ja arendustegevuse roll selles protsessis jääb siiski piiratuks, kui ei pöörata vajalikku tähelepanu teatud olulistele teguritele, mis takistavad praegu Euroopal kasutamast oma täielikku teadus- ja tehnoloogiaalast potentsiaali.

Raportöör usub, et Euroopa edu innovatsioonis ja seega ka kasvupotentsiaal sõltub teadmiste loomise ja edasiandmise „*tasakaalustatud süsteemi*” väljatöötamisest. Komisjoni ja liikmesriikide roll on investeerida inimkapitali, tihendada suhteid ja optimeerida teadmiste liikumist. Euroopa peab otsima teisi kriteeriume, millega mõõta poliitikavahendite tõhusust, eriti arvestades avalikkuse toetuse katalüütilist mõju, mida nimetatakse ka „*käitumuslikuks lisanduvuseks*”¹.

Üheks teguriks, mis põhjustab Euroopa nõrkust teaduse ja tehnoloogia valdkonnas, on ebapiisav investeerimine teadus- ja arendustegevusse². Kui Euroopa tahab lahendada keerulised majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid, millega ta 21. sajandi hakul silmitsi seisab, tuleb suurendada kulutusi teadusuuringutele.

¹ Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslembrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006

² The United States and Japan not only invest more of their GDP in R&D than the EU (2.67% and 3.20% respectively in 2003 compared with 1.90% for the EU), but have also increased their R&D intensity since the mid-1990s, leaving Europe seriously lagging behind.

Euroopa Ülemkogu 2000. aastal Lissabonis astunud sammud olid põhjustatud murest Euroopa ebapiisavate investeeringute pärast teaduspõhisesse majandusse ning seda lähenemist toetati veelgi 2002. aastal Barcelona tippkohtumisel, kui EL seadis eesmärgiks saavutada aastaks 2010 3% SKT investeerimine teadus- ja arendustegevusse. Paraku ei ole kulutused teadmisi- ja arendustegevusele kasvanud alates 2000. aastast piisavas tempos, et seda eesmärki saavutada¹.

Lõhe kulutustes võrreldes konkurentidega puudutab siiski suures osas tööstuse poolt rahastatud teadus- ja uurimistegevust. Turuprobleemid hoiavad erasektorit investeerimast teadusuuringutesse ühiskonna jaoks optimaalsel tasemel. Valitsustel on täita tähtis roll: pakkuda motivatsiooni ja tingimusi, mis julgustaksid suurendama erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse, ning asuda omalt poolt teadus- ja arendustegevust toetama juhtudel, kui äriühingud seda muidu ei teeks.

Kuid eelkõige on valitsuse roll luua tingimused, mis võimaldaksid luua uusi teadmisi ning muuta need kogu ühiskonnale kättesaadavaks. Kahtlemata võib teadmisi ja innovatsiooni pidada nn *avalikuks hüveks*, st millekski, mis peaks olema kättesaadav kõikidele ühiskonnaliikmetele.²

„Vajadus toetada uurimistegevust riiklikult tuleneb ka innovatsiooni olemusest ja inimkapitali ning võrkudesse investeerimise tähtsusest teadmiste leviku tagamiseks. Teadmiste loomise protsess on keerulisem, kui lineaarne mudel väidab. Innovatsiooniprotsessi eri etappe mõjutab mitmel moel tagasiside; seda tuleks pidada süsteemiks, kus suhted institutsioonide vahel ja *teadmiste liikumine* osaliste vahel on võtmetähtsusega.”³

„Arvestades, et ressursid teadus- ja arendustegevuse jaoks on piiratud, on seda olulisem tagada nende võimalikult tõhus kasutamine. Ometi lisanduvad Euroopa suhteliselt väikeste investeeringute niigi negatiivsele mõjule (...) ka teadus- ja arendustegevuse süsteemi mitmed struktuurilised puudujäägid. Süsteemi nõrgad küljed muudavad Euroopa teadus- ja arendustegevusse investeerijate ja teadlaste jaoks vähematraktiivseks ning põhjustavad teadustegevuse killustatust, mis tähendab ressursside raiskamist.

Probleemi keskne teema on *teadustegevuse juhtimine* Euroopas. Küsimus on eriti selles, kuidas ressursse ja pädevust avaliku võimu eri organisatsioonilistel tasanditel – kohalikul, piirkondlikul, riikide ja Euroopa Liidu tasandil – kõige paremini jagada.”⁴

Euroopa teadusruumi panus

ELis ollakse üha selgemalt teadlik vajadusest teadustegevuse mitmetasandilist juhtimissüsteemi paremini korraldada, et tagada poliitikasuundade vastastikust täiendamist, vähendada rahastamise killustatust ja vältida dubleerimist.

On ka märke piirkondadeks jaotamise suurenevast populaarsusest. Selliste piirkondade nagu

¹ Between 2000 and 2003 the average annual growth of EU-25 R&D intensity was just 0.7%, a trend which, if continued, would lead to an intensity of only about 2.2 % in 2010.

² Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslebrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006

³ idem, p. 48

⁴ idem p. 51

Silicon Valley või Cambridge edukus on veennud valitsusi vajaduses luua rohkem niisuguseid innovaatiliste teadmiste klastreid.

„Teisest küljest ...on märkimisväärselt suurenenud ELi tasandil sekkumise ulatus ja maht. Alates 1984. aastal vastu võetud esimesest raamprogrammist on Euroopa teadusuuringute poliitika laienenud nii eesmärkide kui ka rahastamise osas. ...Siiski... aetakse teadusuuringute ja innovatsiooni poliitikat jätkuvalt suures osas paralleelselt (riikide, ELi ja piirkondlikul tasandil), mistõttu napib eri tasandite vahel kooskõlastamist ja terviku moodustumist; seda on nimetatud ka *lõheks juhtimises*”¹.

Erinevalt Ameerika Ühendriikidest või Jaapanist kujutab Euroopa teadusuuringute maailm endast siiani riiklike süsteemide mosaiikpilti. Tegevusi eri riikides reguleerivad 27 erinevat õigus-, normatiiv- ja finantsstruktuuri, seega toimitakse sageli omaette, üksteisest sõltumata².

EL juba aitab kompenseerida riikidevaheliste ühiste teadusuuringute rahastamist finantsraamistike abil. Siiski saab EL pakkuda praegu vaid piiratud rahalist toetust. Ühenduse jõupingutused esindavad 28. *teaduspoliitikat* eelarvega vaid umbes 6% riiklikust rahastamisest, see ei saa olla piisavalt dünaamiline või avaldada riikide poliitikale tõeliselt integreerivat mõju.

Euroopa teadusruumi algatus kiideti heaks 2000. aasta märtsis, et lahendada need küsimused, kuid vaatamata nende aastate jooksul saavutatud edule on vaja paremat koostööd ja koordineerimist kogu Euroopas.

„Euroopa teadusuuringute süsteemi eri osaliste (ametivõimud, ettevõtted, ülikoolid, uurimisinstituudid) vahel tuli luua tihedamaid sidemeid kõikidel poliitikatasanditel (piirkondlik, riiklik, ühenduse ja valitsustevaheline tasand).”⁴

Teisest küljest on see kontekst alates 2000. aastast oluliselt arenenud:

- Globaliseerumine on kiirenenud ja teadmised on uue globaalse dünaamika põhikomponent. Üha suurem osa ülemaailmsest teadus- ja arendustegevusest toimub väljaspool Euroopat⁵ ning arvestades praeguseid suundumusi, moodustab Euroopa osa teadusuuringutes ühel päeval alla 10% ülemaailmsest teadmiste loomisest.

¹ Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslembrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006

² The example of basic research illustrates these issues. Its funding is dispersed across the Union, and consequently, many projects lack the necessary critical mass. The amount spent by Johns Hopkins University on basic research exceeds the individual efforts of 18 EU MS's, and is greater than the combined efforts of the 10 new MS's.

³ Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslembrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006

⁴ idem, p. 263

⁵ China and India have emerged as global S&T actors. India increased its R&D spending threefold over the last decade, building on average economic growth of 8% since 2003. China is one of the world's largest spenders and it is expected to catch up with the EU by 2009 in terms of R&D intensity (since 2004, is producing 3 times more engineers than the US and has the same number of full time researchers as all EU MS's together).

- Mitmesugused sotsiaalmajanduslikud probleemid on kasvanud – suurenenud on sotsiaalmajanduslik ebavõrdsus, kiimamuutus, elanikkonna vananemine, nakkushaiguste risk – ning ollakse ühel meelel, et nii ELi tasandil kui ka ülemaailmselt on vaja kooskõlastatult tegutseda, eriti teaduse ja tehnoloogia valdkonnas.
- Euroopa teadusuuringute maastik on arenenud seitsmenda raamprogrammi käivitumisega, mis sisaldab uusi meetmeid, nagu Euroopa Teadusnõukogu, kuid ka erinevate Euroopa teadusruumiga seotud meetmetega, samuti on see mitmekesisemaks muutunud ELi laienemisega, kuna lisandunud on erinevaid teaduskultuure¹.

Euroopa Liidul on teadus- ja arendustegevuse vallas pikaajaline tipptaseme kogemus, kuid see tipptase on sageli üle Euroopa laiali hajutatud; 80% avaliku sektori teadusuuringutest viiakse läbi riikide tasandil, sageli riikliku või piirkondliku uurimisprogrammi raames. See tähendab kahjuks sageli, et ELi teaduspotentsiaali ei kasutata täielikult ära.

Komisjoni rohelises raamatus juhitakse tähelepanu olulistele teemadele, mis puudutavad Euroopa teaduruumi kõiki mõõtmeid:

- Nn *siseturu* loomine – teadmiste, teadlaste ja tehnoloogia vaba liikumise piirkond – eesmärgiga edendada koostööd, stimuleerida innovatsiooni ja saavutada ressursside parem jaotamine;

Euroopa teaduspoliitika väljatöötamine, mis oleks tihedalt seotud Euroopa ühiskonnaga. See peaks toetama arengut avalikkusele kõige olulisemates valdkondades, nagu tervishoid, energeetika ja kliimamuutus.

- Euroopa teadusuuringute struktuur vajab uuendamist, saavutamaks tasakaalu konkurentsi ja koostöö vahel, et luua maailmatasemel tippteadmisi.
- Euroopa teadusuuringud peavad saama täit kasu Euroopa mitmekesisusest, mis on ELi viimaste laienemistega veelgi suurenenud.

Need küsimused peaksid olema 2008. aasta algatuste väljatöötamisel institutsiooniliste ja avalike arutelude keskmes, nüüd kus uuendatud Lissaboni strateegia esimene kolmeaastane tsükkel on lõppemas ja teine algamas.

„Euroopa teadusruumi algsed eesmärgid on küll veel kehtivad, kuid vaja on dünaamilisemat lähenemisviisi. ² „See ei tähenda mitte mõju ja tõhususe sammhaaval parandamist, vaid nende seadmist peamisteks prioriteetideks... tegutseda tuleb seal, kus see on kõige tõhusam. See tähendab kohustuste ümberkorraldamist ja eeldab minemist väljapoole Euroopa

¹ With the access of Romania and Bulgaria, the EU population has raised to around 490 million people, the world's third largest population area after China and India. The EU is the world's leading market in terms of demand for knowledge-intensive products. Studies have shown that demand for such products is a major driver of R&D location and investment decisions. The problem is, however, that a single EU market for S&T intensive products does not exist yet. Several barriers persist: different national legislation, different technical standards, specificities in local markets, etc.

² Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslebrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006, p. 263, 264

teadussüsteemi praeguse struktuuri piire....”¹

„See „uus kokkulepe” tähendaks ambitsioonikamat lähenemist Euroopa teadusruumi elluviimisele. ... Erinevalt algsest Euroopa teadusruumi algatusest ei edendaks see ainult sidemete loomist Euroopa teadus- ja tehnoloogia valdkonnas tegutsejate vahel, kellest igaühel on oma rollid ja ülesanded. ... Eelkõige on oluline hoida meel avatuna selle arutelu ja uurimise tulemuste suhtes. See võib tähendada riiklike või piirkondlike tegevuste laienemist mõnedes valdkondades või ELi tasandil toimuva tegevuse laienemist teistes valdkondades. Tulemuseks võib olla ka vajadus rajada uusi, ühiseid Euroopa teadus- ja tehnoloogiainstitutsioone”², kui vaadata selliseid organisatsioone nagu Euroopa Tuumauuringute Organisatsioon (CERN) ja Euroopa Kosmoseagentuur (ESA), mis on heaks eeskujuks.

„Uus kokkulepe” tähendaks nende otsuste ühist ettevalmistamist, tuginedes kindlatele, jagatud teadmistele ning minnes julgelt vastu” muutustele³. ELi võime sel moel tegutseda võib kuulutada uue ajastu algust Euroopa teaduses.⁴

¹ Muldur, U., Corvers, F., Delanghe, H., Dratwa, J., Heimberger, D., Sloan, B., Vanslebrouck, S., "A new Deal for an Effective European Research Policy - The Design and Impacts of the 7th Framework Programme", 2006, p. 264

² idem, p. 266.

³ idem,

⁴ idem,

29.11.2007

SISETURU- JA TARBIJAKAITSEKOMISJONI ARVAMUS

tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonile

Euroopa teadusruumi kohta: uued perspektiivid
(2007/2187(INI))

Arvamuse koostaja: Bill Newton Dunn

ETTEPANEKUD

Siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon palub vastutaval tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. väljendab heameelt komisjoni rohelise raamatu üle pealkirjaga „Euroopa teadusruum: uued perspektiivid” (KOM(2007)0161); rõhutab, et Euroopa teadusruumi loomine on olulise tähtsusega Lissaboni strateegia majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide saavutamiseks;
2. rõhutab, et hästi toimiv siseturg on oluline Euroopa teadusruumi edukaks arenguks, ning peab eriti oluliseks teadlaste vaba liikumist; väljendab kahetsust, et endiselt püsivad takistused, mis tõkestavad teadlaste liikuvust ELis; nõuab meetmeid, mis parandaksid teadlaste vaba liikumist, eriti üleminekuperioodi piirangute kõrvaldamist töötajate vabale liikumisele, ühtlasi nõuab ELi teadustöö infrastruktuuri parandamist; toetab Euroopa Tehnoloogiainstituudi loomist;
3. avaldab kahetsust, et Atlandi-ülene teadus- ja arendustegevuse investeeringute väljavool suureneb endiselt; rõhutab pädevate Euroopa teadlaste edasise väljavoolu takistamise olulisust; nõuab asjakohaste meetmete võtmist selleks, et teadlased jääksid ELi ja sooviksid siia tagasi tulla, eelkõige laiade väljavaadete ja ligitõmbavate töötingimuste loomise tõttu nii meestele kui naistele;
4. rõhutab, kui oluline on meelitada teadlasi ka kolmandatest riikidest Euroopa Liitu, eelkõige Euroopa naaberriikidest, muu hulgas nõukogu 12. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/71/EÜ (kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise

erimenetluse kohta)¹ kiirema ülevõtmise abil, võttes igakülgset arvesse teadlaste vajadusi; toetab ühtlasi komisjoni ettepanekut sinise kaardi süsteemi loomiseks, mis oleks äärmiselt väärtuslik direktiiviga hõlmamata teadus- ja tehnoloogiavaldkonna inimressursside jaoks;

5. rõhutab, et äärmiselt tähtis on luua ühenduse patent ning kvaliteetne, tulemuslik, innovatsioonisõbralik kohtusüsteem Euroopa patentide jaoks, mis austab Euroopa Ühenduste Kohtu pädevust; võtab teadmiseks komisjoni teatise Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa patendisüsteemi edendamise kohta (KOM(2007)0165); märgib, et selle tulemuseks olev õiguslik raamistik soodustab eraettevõtjate osalemist teadustöös ja tugevdab Euroopa novaatorite positsiooni rahvusvahelisel areenil;
6. rõhutab teadustööde intellektuaalomandiõigusega seonduva õigusliku raamistiku tähtsust, mis peaks tagama hea juurdepääsu teadusandmetele, soodustades Euroopa Liidu ettevõtjate suurt rolli teadustöös;
7. avaldab kahetsust, et andmetest teadus- ja arendustegevuseks tehtud kulutuste kohta ilmneb, et ELi keskmine näitaja on vaid 1,84% SKTst, samas kui USAs on vastav näitaja 2,68% ja Jaapanis 3,18%; märgib, et vastavad kulutused varieeruvad 0,39%st Rumeenias ja 0,4%st Küproses 3,86%ni Rootsis; rõhutab, et oluline on tõsta nii keskmist kulutuste taset kui ka suurendada kulutusi mõnedes liikmesriikides; toob esile suurema mitmekesisele teadus- ja arendustegevusele keskendumise olulisuse kogu liidus, eeskätt selleks, et aidata kaasa digitaalmajandusele üleminekule; Lissaboni strateegias nõutud teaduspõhise majanduse saavutamiseks vajalike tingimuste loomisel on see põhjapaneva tähtsusega;
8. märgib, et paljud liikmesriigid - eriti vähemarenenud teadus- ja arendustegevuse struktuuridega - kardavad ajude väljavoolu ELi siseselt; nõuab meetmete võtmist selle tõkestamiseks, muutes erinevate riikide teaduspoliitika konkureerimise asemel teineteist täiendavaks, eeskätt selleks, et edendada vahendite koordineerimist ning hoida ära nende dubleerimist ja hajutamist;
9. märgib, et teiste hulgas on tarbijad oluline turgu liikumapanev jõud, kuna valikuid tehes saavad nad luua innovatsiooniks soodsa pinnase; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles astuma edasisi samme Euroopa teadusruumi tähtsust käsitleva avaliku arutelu ergutamiseks;
10. märgib, et Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamine ei ole võimalik ilma eraettevõtjate teadustegevuses osalemist oluliselt suurendamata; kutsub komisjoni üles võtma meetmeid eraettevõtjatele paremate stiimulite loomiseks investeeringute tegemiseks ja osalemiseks teadustöös; toetab seisukohta, et vaja on arendada Euroopa juhtrolli tehnoloogiamahukatel turgudel, mida toetaks tugevad intellektuaalomandi kaitse standardid; on seisukohal, et seetõttu on oluline avaliku ja erasektori partnerluse laiendamine hästitoimivatel turgudel;
11. innovatsiooni soodustamise osas juhib tähelepanu tohutule potentsiaalile, mis peitub avalike hangete kasutamises uute toodete ja teenuste tekitamiseks; on veendunud, et

¹ ELT L 289, 3.11.2005, lk 15.

Euroopa teadusruumis tuleks ergutada teadusasutusi tegema tihedat koostööd riiklike asutustega, ja osalema arenduslepingutes;

12. toob esile VKEde erilise ja suure osa Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel aktiivse Euroopa teadusruumis osalemise ja selle arendamise kaudu; kiidab heaks komisjoni pingutused väikese ja keskmise suurusega ettevõtete meelitamisel osalema tehnosiirde protsessis Euroopas;
13. rõhutab vajadust parandada riiklike ja piirkondlike teadusprogrammide kooskõlastamist ning julgustab komisjoni tegema tihedat koostööd kõigi sidusrühmadega, et tagada teadustöö parem sidusus Euroopale huvi pakkuvates küsimustes.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	27.11.2007
Lõpphääletuse tulemused	+: 37 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Charlotte Cederschiöld, Corina Crețu, Mia De Vits, Janelly Fourtou, Vicente Miguel Garcés Ramón, Evelyne Gebhardt, Malcolm Harbour, Anna Hedh, Iliana Malinova Iotova, Pierre Jonckheer, Kurt Lechner, Lasse Lehtinen, Toine Manders, Arlene McCarthy, Nickolay Mladenov, Catherine Neris, Bill Newton Dunn, Zita Pleštinšká, Zuzana Roithová, Leopold Józef Rutowicz, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Eva-Britt Svensson, Alexander Stubb, Marianne Thyssen, Horia-Victor Toma, Jacques Toubon
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Emmanouil Angelakas, André Brie, Wolfgang Bulfon, Ieke van den Burg, Colm Burke, Giovanna Corda, András Gyürk, Filip Kaczmarek, Manuel Medina Ortega
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Roland Gewalt,

18.12.2007

REGIONAALARENGUKOMISJONI ARVAMUS

tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

Euroopa teadusruumi kohta: uued perspektiivid
(2007/2187(INI))

Arvamuse koostaja: Miroslav Mikolášik

ETTEPANEKUD

Regionaalarengukomisjon palub vastutaval tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab piirkondade suurt tähtsust Euroopa teadusruumi arendamisel ja struktureerimisel ning Euroopa riikliku teadustegevuse killustatuse ületamisele kaasaaitamisel;
2. tunneb rõõmu asjaolu üle, et üks Lissaboni lepingu peamistest uuendustest on Euroopa teadusruumi tunnustamine vahendina, mille abil täita ELi teadus- ja arendustegevuse eesmärgid; viitab teadusuuringute ja arendustegevuse seitsmendale raamprogrammile ja selles esitatud meetmetele, nagu näiteks ühised tehnoloogiaalgatused, teadustöö infrastruktuuri üleeuroopaline võrgustik ja teadmiste piirkondade algatus, ning rõhutab vajadust parandada avaliku ja erasektori partnerlust, et suurendada erasektori osa teadusuuringutes ning edendada piirkondlikku arengut;
3. nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja piirkonnad kavandaksid ühtseid strateegiaid teadus- ja uuendustegevuses, nagu näiteks teadusuuringute infrastruktuuri parandamine ja kättesaadavaks muutmine, teadlaste liikuvuse suurendamine suurema finantstoetuse abil, kohaliku tasandi algatused, millega püütakse teadlasi ligi meelitada, juriidiliste, halduslike ja lingvistiliste barjääride kõrvaldamine, töötajate vahetus ning juurdepääsu tagamine kõigile, eelkõige nais- ja noorteadlastele; toetab seepärast selliseid algatusi nagu Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töölevõtmise juhend, samuti teadlaste liikuvuse ja vastuvõtu piirkondlike keskuste tegevust; nõuab, et liikmesriigid parandaksid teadlaste töötingimusi, võttes meetmeid, mis võimaldavad ühitada tööd ja pereelu;
4. võtab teadmiseks õppeasutuste ning eelkõige ülikoolide ja kõrgharidusasutuste tähtsuse ning nende keskse rolli alusuuringute, rakendusuuringute, uuendustegevuse ja tehnosiirde

edendamisel, eriti piirkondlikul tasandil; rõhutab samuti territoriaalsete kogukondade tähtsust teaduskultuuri levitamisel ning teaduse ja ühiskonna vahelise dialoogi edendamisel; nõuab seepärast tungivalt, et pädevad asutused peavad investeerima kõnealustesse valdkondadesse, et tugevdada teadusuuringute vahendeid ja parandada infrastruktuuri;

5. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama piirkondlike akadeemiliste ja teadusuuringute keskuste ning piirkondlike teaduspõhiste ja tehnosiirde tippklastrite ja -keskuste arengut, ergutades samal ajal tihedamat üleeuroopalist koostööd niisuguste keskuste vahel; rõhutab selles kontekstis, et tähelepanu tuleb pöörata ka väiksematele projektidele vähemsoodsates piirkondades ja soodustada detsentraliseeritud struktuuri loomist; kutsub liikmesriike ja piirkondi üles parandama teadmiste jagamist niisuguste keskuste vahel, eelkõige teadlaste liikuvuse abil, ning arendama virtuaalseid võrgustikke ja teadusringkondasi;
6. soovib, et Euroopa teadusruumis tagataks ELi äärepoolseimatele piirkondadele ning ülemeremaade ja -territooriumide eelisseisund, pidades silmas teadusruumi avamist maailmale, et kasutada ära Euroopa piirkondliku mitmekesisuse eeliseid ja rikkusi, integreerides need tippkeskuste võrgustiku raames kooskõlastatud viisil teadus- ja tehnoloogiaalase koostöö meetmetesse;
7. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid rakenduskavades määratletud riiklike ja piirkondlike teadusuuringute optimaalse rahastamise ning heade tavade tõhusa vahetamise ja koostöö piirkondade vahel; võtab teadmiseks, et häid tavasid, mis ühes piirkonnas on tõhusad, ei saa ilma muudatusteta ükskõik millisesse teise piirkonda üle kanda; nõuab seepärast tungivalt eriomast hindamist piirkonna tasandil, mis peab põhinema usaldusväärsetel, läbipaistvatel näitajatel, mida tunnustavad kõik osapooled;
8. rõhutab vajadust suurendada investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning edendada uuendustegevust Euroopas; viitab kõnealuses kontekstis ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes vastu võetud ELi territoriaalse kava ja Lissaboni eesmärkide ühitamisele, kuna mõlemad on eeltingimused konkurentsivõime tagamiseks; rõhutab vajadust ühitada Euroopa teadusruumi ülaltpoolt allasuunas teostatavat juhtimist piirkondliku poliitika altpoolt ülesse suunduva lähenemisviisiga; rõhutab teadusalgatuste ja –programmide, nagu Euroopa tehnoloogiaplatvormide ja ERA-NETi süsteemi koordineerimise parandamise tähtsust;
9. rõhutab lisaks vajadust koordineerida riigi ja piirkondlikul tasandil teadusuuringute raamprogrammide ja struktuurifondidega ette nähtud rahastamist, pidades silmas piirkondlike võrgustike eriomaseid prioriteete, millele kõnealused fondid on suunatud;
10. rõhutab, et sihtotstarbeline teadus- ja arenduskoostöö võib oluliselt edendada ülemaailmseid võimalusi Euroopa juhitud teadus- ja arendustegevuseks; nõuab seega tungivalt, et riiklikud ja piirkondlikud teadussüsteemid ühendataks võrgustikega Euroopas ja väljaspool Euroopat, tagades samas sidususe Euroopa jaoks oluliste riiklike ja piirkondlike uurimisprogrammide ning prioriteetide vahel, nagu näiteks Euroopa Innovatsiooni ja Tehnoloogiainstituut; kutsub komisjoni üles tunnustama sellega seoses ruumiliste ja regionaalteaduste tähtsust territoriaalse ühtekuuluvuse jaoks, võttes eelkõige arvesse programmi ESPON 2013; usub, et territoriaalset koostööd tuleks arendada, et

saavutada kriitiline mass ja valmistuda rahvusvahelistumiseks; kutsub liikmesriike sellega seoses üles kõrvaldama administratiivseid takistusi, mis takistavad piiriülest koostööd teadmisasutuste vahel; soovitab kasutada avatud koordineerimismeetodit, et võrrelda parimaid riiklike tavaid selles valdkonnas.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	18.12.2007
Lõpphääletuse tulemused	+: 45 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Emmanouil Angelakas, Stavros Arnaoutakis, Elspeth Attwooll, Jean Marie Beaupuy, Rolf Berend, Wolfgang Bulfon, Bairbre de Brún, Petru Filip, Gerardo Galeote, Iratxe García Pérez, Eugenijus Gentvilas, Ambroise Guellec, Gábor Harangozó, Marian Harkin, Filiz Hakaeva Hyusmenova, Mieczysław Edmund Janowski, Rumiana Jeleva, Gisela Kallenbach, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Miloš Koterec, Constanze Angela Krehl, Jamila Madeira, Mario Mantovani, Miroslav Mikolášik, Lambert van Nistelrooij, Jan Olbrycht, Maria Petre, Markus Pieper, Pierre Pribetich, Wojciech Roszkowski, Elisabeth Schroedter, Grażyna Staniszevska, Catherine Stihler, Margie Sudre, Kyriacos Triantaphyllides, Vladimír Železný
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Jan Březina, Brigitte Douay, Den Dover, Emanuel Jardim Fernandes, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Zita Pleštinská, Samuli Pohjamo, Grażyna Staniszevska, Iuliu Winkler,
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	19.12.2007
Lõpphääletuse tulemused	+: 43 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Šarūnas Birutis, Jan Březina, Renato Brunetta, Jerzy Buzek, Pilar del Castillo Vera, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoș Florin David, Den Dover, Lena Ek, Nicole Fontaine, Adam Gierek, Umberto Guidoni, Fiona Hall, David Hammerstein, Rebecca Harms, Gunnar Hökmark, Mary Honeyball, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Pia Elda Locatelli, Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Atanas Paparizov, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Mechtild Rothe, Paul Rübig, Catherine Trautmann, Claude Turmes, Nikolaos Vakalis, Alejo Vidal-Quadras
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Danutė Budreikaitė, Joan Calabuig Rull, Edit Herczog, Toine Manders, Lambert van Nistelrooij, Pierre Pribetich, Dirk Sterckx, Silvia-Adriana Țicău, Vladimir Urutchev
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	